

El dolorós record del drama armeni

Turquia nega el genocidi armeni.

Una proposició de llei aprovada per l'Assemblea Nacional francesa ha tornat a recordar a Europa el drama del poble armeni. Entre 1894 i 1921, però sobretot a partir del 1915, Turquia va aniquilar un milió i mig d'armenis. Aquest recordatori, en un moment en què es discuteix si entrarà a la Unió Europea, no ha agradat a Turquia, que continua negant que cometés cap genocidi.

El poble armeni no acaba d'aconseguir que el món reconegui el seu dolor. De fet, la majoria de països europeus, més pendents del possible ingrès de Turquia a la UE, no han seguit l'exemple de França, que ja l'any 2001 va aprovar una llei de reconeixement del genocidi armeni. El passat 12 d'octubre l'Assemblea Nacional francesa va fer un pas més en aquesta qüestió i va aprovar un polèmic projecte de llei, que el Govern havia rebutjat, per castigar la negació d'aquest crim. La iniciativa parlamentària va provocar una reacció ràpida del Govern turc i, fins i tot, de la Comissió Europea. De fet, Turquia sempre ha negat el genocidi armeni i difícilment vuldrà afrontar la qüestió ara que es parla del possible ingrès a la UE.

En aquest sentit, com a mostra de la divisió d'opinions respecte a les responsa-

bilitats que Turquia hauria de reconèixer, hi ha l'actitud del mateix president francès. Uns dies després de la votació a l'Assemblea Nacional, Jacques Chirac, veient la reacció de les autoritats de Turquia, va demanar disculpes al primer ministre turc, Tayyip Erdogan, per l'aprovació d'aquest projecte de llei. Dues setmanes abans Chirac havia estat aclamat per les multituds a Erevan, la capital armènia, des d'on va demanar al Govern turc que reconegués la seva responsabilitat en el genocidi armeni.

El primer genocidi del segle XX.

El genocidi armeni és considerat pels historiadors com el primer del segle XX. Tanmateix, el drama del poble armeni havia començat cap a final del segle anterior, sobretot a partir del moment en què els armenis d'algunes zones de l'im-

peri otomà van començar, influïts per Rússia, a organitzar-se políticament i a reclamar l'autonomia. Una sèrie de mesures repressives, com l'augment dels impostos, van motivar la revolta dels armenis i van donar l'excusa als turcs, a partir del 1894, per començar a perseguir-los i assassinar-los.

Posteriorment, amb l'inici de la Primera Guerra Mundial, la situació dels armenis es va complicar. El Govern turc, encapçalat per Unió i Progrés, partit anomenat dels Joves Turcs, veia amb molta desconfiança els armenis i els considerava uns traïdors al servei de Rússia. Per aquesta raó, els Joves Turcs van considerar que havia arribat el moment de resoldre el problema amb els armenis i van començar a deportar-los cap a Síria i Palestina. Fins i tot els que formaven part de l'exèrcit turc, també vistos amb desconfiança, van ser confinats en camps de treball. A partir del 1915 va començar l'extermini en massa de la població armènia i també va tenir lloc una diàspora que va portar els armenis a escampar-se per gairebé tot el món.

Després de la Primera Guerra Mundial, Turquia va reconèixer la independència d'Armènia, però, tot i així, les matances es van prolongar fins al 1921. Es calcula que en tots aquells anys un milió i mig d'armenis van ser assassinats i mig milió més es van exiliar. Tot i que el genocidi armeni va ser conegut des del 1915 per la comunitat internacional, Turquia sempre l'ha negat i no fou fins molt més tard que aquesta qüestió va adquirir importància arreu del món. A partir del 1965 moltes comunitats armènies de diferents països, filles de la diàspora, van començar a reclamar un reconeixement del genocidi de Turquia. Enguany, de ben segur, amb l'atorgament del premi Nobel de literatura a l'escriptor turc Orhan Pamuk, els armenis han fet un altre pas vers aquest reconeixement. No debades el nou premi Nobel és un dels pocs intel·lectuals turcs que ha denunciat el genocidi armeni i kurd, cosa que li ha comportat processos judicials i amenaces de mort.

Xevi Camprubí